

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

2017

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandamu uyu u na masiatari a 9.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

- 1.1 Ofisini ya Mpho.√ (1)
 - 1.2 Musi Maria a tshi ambisa Mpho zwine zwi sumbedza u imba mutsho lune a zwo ngo dowelea musidzana a tshi ambisa munna.√√ (2)
 - 1.3 Maria ndi musidzana mutswukutswuku nahone are na khundu dzo dinginaho sa libu.√√ (2)
 - 1.4 Li sumbedza uri Maria u khou tutuwedza Mpho uri vha funane hu si na zwine a ofha.√√ (2)
 - 1.5 Ndi wa uri vhathu kha ri fulufhedzee kha vhafunwa vhashu.√√ (2)
 - 1.6 Mashudu o fhedza o zwi divha uri Maria u vho funana na Mpho nge a vhudzwa nga Ndatiso.√√ (2)
 - 1.7 Mpho na Mashudu vho fhedza vho lwa zwa vhangana u luka maano a bulayo la Mashudu nga Mpho zwo bva kha u sa fulufhedzea ha Maria.√√ (2)
 - 1.8 Ee, Ndatiso ndi ene we a vhudza Mashudu uri Maria u vho funana na Mpho zwe zwa vhangana vhuswina vhuhulu vhukati ha Mashudu na Mpho.√√ (2)
 - 1.9 - U londa mushumo nga u ita zwo teaho.√
- U sa didzhenisa kha vhufarekano.√
- U tandulula thaidzo nga ndila yo teaho.√
(Na dziwe phindulo dzi pfallaho.) (3)
- [18]

NA

MBUDZISO 2

- 2.1 Khothe.√ (1)
- 2.2 U wanala ha tshinepe tsha Mashudu tshi na Dzwaini na Dugudzha zwo thusedza u bvisela vhubanzi khagala.√√ (2)

- 2.3 Ha ngo vha na mulalo nge a ima-ima na khothe nge ha wanala uri u na vhuṭumani na lufu lwa Mashudu.√√ (2)
- 2.4 Vhuvhili havho vha a fhurea nahone vha funesa tshelede.√√ (2)
- 2.5 B/kunda nge a sa wanale e na mulandu.√ (1)
- 2.6 Ndi musi Mpho zwithu zwi tshi khou mu kondela vhukuma a tshi ima ima na khothe u lwiṣa u diṭanzwa dzina kha vhuḱhāḱhi he a hwedzwa.√√ (2)
- 2.7 Maria o olwa sa muluṭanyi na u sa fulufhedzea kha mufunwa wawe ndi zwe zwa diṣa nndwa kha Mpho na Maria.√√ (2)
- 2.8 Hai, a nga si vhe tsumbo yavhuḱi ngauri ha na vhuḱifari havhuḱi nahone ha ṭhogomeli mushumo wawe.√√ (2)
- 2.9 Muthu ane a vha na mulandu kha wane tshigwevho tsho teaho ngauri u vhulaha a zwo ngo tendelwa.√√√ (3)
[17]

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT Mudau

MBUDZISO 3

- 3.1 Mathomele.√ (1)
- 3.2 Dzina muphuresidenthe/ndayotewa/dimokirasi/muvhuso.
(Tshithihi fhedzi)√ (1)
- 3.3 Muthumukhulu u khou toḁa tshanduko ngeno De Wit a tshi khou lwa na
tshanduko kana u vhusa ha vharema.√√ (2)
- 3.4 Maḁwe mahoro ha khou ima na Lihoro La Lushaka nga ha
vhathusaphuresidenthe vhavhili, vha toḁa muthihi.√√ (2)
- 3.5 C/Muvhuso wa vhathu nga vhathu.√ (1)
- 3.6 Zwi nga ḁurela muvhuso na u dovholola ha mishumo i sa ḁisi
mvelaphanda.√√ (2)
- 3.7 Dendele ngauri ndi ene ane a khou lwa uri hu vhe na tshanduko kha
kuvhusele.√√ (2)
- 3.8 Khudano i khou vha hone ngauri vhatshena a vha khou funa vharema vha
tshi vhusa na tshanduko.√√ (2)
- 3.9 Ndi vha Lihoro la Lushaka, vha khou amba uri a vha tsha ḁo vhonala kha
mushuso khathihi na u ḁivhiwa.√√ (2)
- 3.10 Ee, ngauri wo vha u muvhuso une wa kandekanya pfanelo dza vhathu
nahone vhathu vha si na vhupfiwa khawo.√√ (2)
(Na dziḁwe phindulo dzi pfalaho) [17])

NA

MBUDZISO 4

- 4.1 Ofisini ya Skiet.√ (1)
- 4.2 U khou vhenga De Wit ngauri u vho nga u khou ḁikonanya na vharema.√√ (2)

- 4.3 O hana ngauri o vha o bviswa kha u vha minista nga Muthumukhulu.√√ (2)
- 4.4 O ya Khayelitsha uri a wane thikhedzo i no bva kha vharema.√√ (2)
- 4.5 Li bvisela khagala uri De Wit vharema a vha khou mu tangedza.√√ (2)
- 4.6 C/Polotiki.√ (1)
- 4.7 Ndi ngauri o vha a si na fulufhelo uri vhatshena vha do kunda kha khetho dza masipala.√√ (2)
- 4.8 Lihoro la Lushaka na la Madimokirati.√√ (2)
- 4.9 I khou diswa ngauri De Wit o dibvisa kha Lihoro la Lushaka/u vho konana na vharema.√√ (2)
- 4.10 I a bvelela, musi vhatu vha tshi khou toda u vhusa, vha kondisela maniwe mahoro.√√ (2)
- [18]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 5: 'WO MU NONELA' – LL Mafenya

- 5.1 Lwendon^u lwa u ya Isiraelev (1)
- 5.2 Thathani.v (1)
- 5.3 Ndi musi Humbulani a tshi wanedza mufumakadzi wawe Thathani o edela na muⁿwe munna hodelani.vv (2)
- 5.4 Lwendo lwo vha lwone lwo vhangaho thaidzo vhukati ha Humbulani na Thathani.vv (2)
- 5.5 O olwa sa mushumi wa biko a thogomelaho mu^ta wawe./Munna a si na vivho ane a tendela mufumakadzi wawe a tshi fara lwendo e ethe.vv (2)
- 5.6 Vho vha vho shona, vha tshi khou shoniswa nga zwe Thathani a vha a tshi khou ita zwa u funana na muⁿwe munna ngeno o maliwa.vv (2)
- 5.7 Ee. O tea, a ri sia muyani. A ri pfi nga zwo bvelelaho vhukati ha Humbulani na Thathani.vv (2)
- 5.8 Ndi wa u iledza lufuno vhukati ha vhatshena na vharema.vv (2)
- 5.9 Ee yo tea, ngauri mufumakadzi wawe o vha a sa fhulufhedzei nahone zwi tsitsa tshirunzi tsha munna tshitshavhani. Nga mvelele a zwi tendeliwi mufumakadzi a tshi ita zwo itwaho nga Thathani.vv (3)
- [17]

NA

MBUDZISO 6: 'NI KHOU PFUKA MULAYO' – NA Milubi

- 6.1 Mu^dini wa mukhuwa Janet.v (1)
- 6.2 Tsha musalau^la/Tsha kale.v (1)
- 6.3 Tsha mathomele. Mafhungo a thoma u bvelela hone.vv (2)
- 6.4 Ee. Li a tshimbilelana na zwine a vha zwone ngauri o vha e dukana la zwifhanga zwi no nga dzithavha na zwirumbi zwi re na misipha na khana yo kukumutshelaho nnda.vv (2)

- 6.5 Maḁi o vha a tshi khou mu shela sa mvula sa i sa tshi.√√ (2)
- 6.6 Yo vhangwa nge vhuvhili havho vha vha vha tshi khou funa maduka.√√ (2)
- 6.7 A thi tendelani nazwo ngauri o vha a tshi khou funana na Maduka ane a vha murema.√√ (2)
- 6.8 C/Nomathemba.√ (1)
- 6.9 Ndi ngoho a lu na mukano vhunga Maduka wa murema wa mushumi o funana na Janet wa mutshena.√√ (2)
- 6.10 Ee, zwo khakhea vhunga mushumi a sa tei u funana na mutholi wawe zwi tshi khakhisa siani ḁa mushumo.√√√ (3)
Hai, muthu muiwe na muiwe u na ndugelo dza u funa muthu ane a funa. (3)
[18]

ṰHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

MBUDZISO 7: Ro t̃angana – AC Bvumbi

- 7.1 Vhokhuthe.√ (1)
- 7.2 Vese 18 (Ri la ndilo nthihi).√√ (2)
- 7.3 aaaaa.√√ (2)
- 7.4 Muhumbulo muhulwane ndi wa uri murendi a t̃angana na zwi si zwavhuḁi mufunwa wawe u a mu thusa.√√ (2)
- 7.5 Dzi bvisela khagala uri murendi na mufunwa wawe vha dzula vhe vhoṭhe nahone vha tshi ita zwi no fana.√√ (2)
- 7.6 Murendi o takala ngauri u khou khoda mufunwa wawe kha zwine a vha zwone na zwine a mu thusa ngazwo.√√ (2)
- 7.7 C/Mufunwa wawe na ene muṇe.√ (1)
- 7.8 Ndi mbilu ya murendi na mbilu ya mufunwa wawe.√√ (2)
- 7.9 Hu si na muṇwe ane a wana o mu nakela/u pfa a tshi mu funa.√√ (2)
- 7.10 Ndi guda uri vhathu vhane vha funana vha ita zwoṭhe vhe vhoṭhe na u thusana vha a thusana ngauri ndi zwone zwine zwa khwathisedza lufuno.√√ (2)

[18]

NA

MBUDZISO 8: Bafanabafana LR – Ndlovu

- 8.1 Nowagudu.√ (1)
- 8.2 Nga thimu ya bola ya milenzhe ya lushaka ya Afrika Tshipembe/Bafanabafana.√ (1)
- 8.3 Ndi wa u t̃avhanya ngauri murendi u khou khoda Bafanabafana o takala.√√ (2)

- 8.4 Lifanyisi, u khwathisedza uri Bafanabafana i imesela dzina la Afrika Tshipembe ntha.√√ (2)
- 8.5 Ni si lwe nga tshanu.√√ (2)
- 8.6 Ndi delwa nga muhumbulo wa uri murendi u vhona Bafanabafana tshi tshithu tshavhudi u fana na musuku, mutoli na pfamo.√√ (2)
- 8.7 Ndi ngwena kha dzhango la Afrika ya vha luvhomba kha shango la Afrika Tshipembe.√√ (2)
- 8.8 Nga tshifanyiso tsha uri Bafanabafana i a ofhiwa lifhasini lothe.√√ (2)
- 8.9 A tshi ngo tea ngauri Bafanabafana a i khou shuma zwavhudi nga tshino tshifhinga.

KANA

Tsho tea ngauri Bafanabafana i khou shuma zwavhudi nga tshino tshifhinga.√√√ (3)
[17]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUTE: 70